

**การประเมินคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ**

**Assessment of the Value of Creative Tourism Resources
of Ethnic Group in Sisaket Province**

ฐิตาภา บำรุงศิลป์¹ / ประกอบศิริ ภักดีพินิจ² / สุริยา สัมจันทร์³

Titapa Bamrungsilp / Prakobsiri Pakdeepinich / Suriya Somchan

¹นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Ph.D. Student, Tourism Management Program, Faculty of Management and Information Sciences,
University of Phayao

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr., Tourism Management Program, Faculty of Management and Information
Sciences, University of Phayao

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr., Tourism Management Program, Faculty of Management and Information
Sciences, University of Phayao

Received: October 1, 2019
Revised: November 18, 2019
Accepted: December 19, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ บุคคลในชุมชนในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ ลาว ส่วย เขมร และเขมร ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของยามานะ ได้จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus group interview) จากผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งสิ้น 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาหลักเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อการประเมินคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้แนวคิดการแบ่งคุณค่า ประกอบด้วย 5 หลักเกณฑ์ คือ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านสังคม ด้านการเรียนรู้ และด้านเศรษฐกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสี่กลุ่มได้ให้คุณค่าและความสำคัญในด้านสังคมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ และเมื่อแยกการประเมินคุณค่าในแต่ละด้านของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้ให้ความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมของตนในแต่ละด้านแตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร ให้ความสำคัญในคุณค่าด้านชุมชนมากที่สุด กลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้ให้ความสำคัญในคุณค่าด้านการศึกษามากที่สุด กลุ่มชาติพันธุ์ส่วยได้ให้ความสำคัญในคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์มากที่สุด และ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวให้ความสำคัญในคุณค่าด้านสังคมมากที่สุด

คำสำคัญ: คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

Abstract

This study aimed to assess the values of creative tourism resources of ethnic groups in Srisaket Province. Both quantitative method and qualitative method had been employed to accumulate the research data. 1) For the quantitative research method, the sample consisted of 400 residents in four ethnic groups: Lao, Suay, Yher, and Khmer. The sample size was calculated based on Yamane by using

questionnaires. The quantitative data were analyzed with percentage, mean scores, and standard deviation. 2) For the qualitative research method, 15 local cultural experts in four ethnic groups were selected for a focus group interview. The accumulated data were analyzed via content analysis. The important criteria and indicators of the tourism resources were investigated into five domains composed of historic site, aesthetic site, community site, education site, and economic site. The research results revealed that all ethnic groups gave the most value and importance on society, followed by aesthetics, history, education, and economy, respectively. Moreover, it was found that each ethnic group gave priority to the values of their own cultures differently when their values had been evaluated separately; namely, the Yher ethnic group gave the most precedence to the community value, the Khmer ethnic group placed the highest importance on the education value, the Suay ethnic group gave the most priority to the aesthetics value, and the Laos ethnic group place the highest importance on the social value.

Keywords: value of creative tourism resources, ethnic groups in Sisaket Province

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (Paradigm ship) ที่หลายประเทศทั่วโลกยอมรับให้กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการปรับประยุกต์ให้เข้ากับบริบทในแต่ละพื้นที่ การเกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นผลให้คนในชุมชนต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอสิ่งที่เน้นเอกลักษณ์ของตน รวมทั้งจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจและความทรงจำที่ดีแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกผูกพันและอยากกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้จะเป็น

เครื่องมือสำคัญของโลกยุคใหม่ที่จะช่วยเน้นคุณค่ามรดกวัฒนธรรมและธรรมชาติของชุมชนพร้อมๆ กับการช่วยสร้างเสริมมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยมีความสมดุลของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนและประเทศชาติเป็นเป้าหมายสำคัญ (Wisudthiluck, 2013: 58)

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติทั้งในเชิงพื้นที่และในเชิงกระบวนการ คุณสมบัติในเชิงพื้นที่ควรมี 2 ลักษณะ ได้แก่ มีความหลากหลายและโดดเด่นทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ และมีความตระหนักรู้ในคุณค่าของชุมชน โดยเจ้าของวัฒนธรรม ชุมชนจะต้องพร้อมที่จะร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยว ในมิติด้านพื้นที่ (Space) พื้นที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย เมืองและชุมชนที่มีศักยภาพ ความโดดเด่นและมีแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมถึงอัตลักษณ์ที่สะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงในเชิงการรับรู้ของนักท่องเที่ยว มีปัจจัยสนับสนุน คือ 1) ปัจจัยเมืองและชุมชน (City and community) ครอบคลุมลักษณะทางสถาปัตยกรรมทั้งในเชิงกายภาพและเชิงพื้นที่และวิถีชีวิตในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยพัฒนาควบคู่กับปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา เป็นต้น 2) ปัจจัยอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ (Identity and uniqueness) อัตลักษณ์ คือ สิ่งที่สะท้อนตัวตน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายและพลวัตเชิงความหมายที่ไม่หยุดนิ่ง ทั้งนี้ ปัจจัยอัตลักษณ์และเอกลักษณ์เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความแตกต่างของจุดหมายปลายทางและแหล่งท่องเที่ยว

จุดเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในเชิงพื้นที่ที่มีวิถีชีวิตชุมชนและพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และหลากหลายวัฒนธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง Dechaum (2015) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของประเทศไทยว่า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1) การค้นหาอัตลักษณ์และทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรม 2) การค้นหาความโดดเด่นและสร้างความแตกต่าง 3) หยั่งรู้การตลาดเชิงลึก 4) การเสริมสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ 5) การปรับเปลี่ยนกลวิธีการพัฒนาการตลาด

ซึ่งขั้นตอนการค้นหาคำศัพท์และการทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรมถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลัก ดังนั้น ขั้นตอนแรกของกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นการค้นหาคำศัพท์ (Identity) หรือการเรียนรู้ตนเอง ซึ่งครอบคลุมการวิเคราะห์ฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต ศิลปะ ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนความหลากหลายทางธรรมชาติ การสร้างความตระหนักรู้ และความภาคภูมิใจในคุณค่าของวัฒนธรรม ดังนั้น การค้นหาคำศัพท์และการประเมินอัตลักษณ์ จึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและต้องพิจารณาเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะกำหนดทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

จังหวัดศรีสะเกษเป็นพื้นที่ที่มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์แห่งหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นเพราะเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มคนจากหลากหลายชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ เช่น ลาว ส่วย เขมร เขย เป็นต้น ที่อพยพเข้ามาอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ มีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมและมีเอกลักษณ์ของตนเองมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็นวรรณคดี ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ศิลปกรรม และภูมิปัญญา การแต่งกาย อาหาร ภาษา และสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีทุนทางสังคมที่ควรค่าแก่การฟื้นฟู และอนุรักษ์ต่อไป วัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ของลาว ส่วย เขมร เขย ยังเป็นจุดเด่นของกลุ่มจังหวัดที่สามารถนำมาส่งเสริมและสร้างคุณค่าให้กลายเป็นสิ่งดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยวได้ และถ้าหากมีการศึกษาถึงแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่ให้กับสังคมภายนอกได้รับรู้ ผ่านรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีแก่นแท้และผลลัพธ์ทางการท่องเที่ยว คือ การตระหนักรู้และเกิดความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเพิ่มความสมดุลทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ การพัฒนาพื้นที่ และทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะสามารถค้ำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและมาเรียนรู้

ประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละชาติพันธุ์ และการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่น ก็จะช่วยให้ผู้คนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมในชุมชนของตนเอง ก่อให้เกิดความรักและหวงแหน มีความสามัคคี และร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นของชุมชนมากขึ้น และเกิดความภูมิใจในชุมชนของตน

ด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและประเมินคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ สร้างข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ที่ได้จากชุมชนผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการประเมินคุณค่าด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ จำนวน 5 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอปรางค์กู่ อำเภอไพรบึง อำเภอราศีไสล อำเภอกันทรารมย์ และอำเภอบุณฑล

1.1 กลุ่มประชากรท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ การเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มที่ 1 จะเป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของยามานะ (Wongrattana, 2014) โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 หรือเท่ากับ 0.05 เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นที่ 95%

ดังนั้น ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากร จะเลือกสุ่มตัวอย่างตามสะดวก และโควตาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ

1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นปราชญ์ หรือ ผู้รู้ในเรื่องวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกจะต้องเป็นปราชญ์ชุมชน หรือเป็นผู้ที่เป็นผู้นำในการทำกิจกรรม พิธีกรรมต่างๆ ของชุมชนเสมอมาหรือเป็นผู้ที่คนในชุมชนและนักวิชาการยอมรับ จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดศรีสะเกษ ความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยจะใช้สอบถามชุมชนทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ลาว ส่วย เขมร เขย ทำการหาคุณภาพของแบบสอบถามทั้งความตรงและความเที่ยง ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.77 และ 2) แบบสนทนากลุ่ม ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญแล้ว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานเข้าไปยังชุมชนและเข้าเก็บข้อมูลทั้งแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม จนครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาทำการลงข้อมูลวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ที่เลือกจาก 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปรางค์กู่ อำเภอชุมหาญ อำเภอราศีไศล อำเภอกันทรารมย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาว คิดเป็นร้อยละ 32.05 กลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 25.64 กลุ่มชาติพันธุ์เขอ คิดเป็นร้อยละ 25.64 กลุ่มชาติพันธุ์ส่วย คิดเป็นร้อยละ 16.67 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.26 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 39.74 ส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31-40 ปี และมีสถานะสมรสแล้วถึงร้อยละ 83.08 อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 45.64 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง และรับราชการ และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 5,000-10,000 บาท ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.97 เป็นคนในท้องถิ่น และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลา 31-40 ปี

ตารางที่ 1

ผลการประเมินคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านประวัติศาสตร์	4.18	0.60	มาก
2. ด้านสุนทรียศาสตร์	4.33	0.55	มากที่สุด
3. ด้านสังคม	4.40	0.51	มากที่สุด
4. ด้านการศึกษา	4.18	0.70	มาก
5. ด้านเศรษฐกิจ	3.99	0.87	มาก
รวม	4.18	0.70	มาก

จากตาราง 1 พบว่า คุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในจังหวัดศรีสะเกษ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.70) เรียงลำดับได้ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านสังคม ($\bar{X}=4.40$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ด้านสุนทรียศาสตร์ ($\bar{X}=4.33$, S.D. = 0.55) ด้านประวัติศาสตร์ ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.60) ด้านการศึกษา ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.70) และลำดับสุดท้าย ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=3.99$, S.D. = 0.87) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ประเมินอัตลักษณ์ ด้านสังคม และด้านสุนทรียศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ด้านสังคม พบว่า ถึงแม้กลุ่มชาติพันธุ์จะมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้เป็นอย่างดี ทั้งในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์มีเอกลักษณ์เฉพาะและสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับท้องถิ่นได้แสดงให้เห็นความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษในอดีต ความเชื่อและค่านิยม ตลอดจนตำนานพื้นบ้านต่างๆ สืบทอดกันมาช้านาน สามารถที่จะแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างกับชุมชนอื่นๆ ได้

ด้านสุนทรียศาสตร์ พบว่า คุณค่าของทรัพยากรเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์มีเอกลักษณ์เฉพาะสมควรที่จะอนุรักษ์ พิธีกรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์บ่งบอกเอกลักษณ์และความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ และด้านศิลปกรรมและงานหัตถกรรมมีความงดงามและโดดเด่น บ่งบอกเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงเครื่องแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์แสดงเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม

จากคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ ลาว เขมร เขอ และส่วย มีอัตลักษณ์และคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดศรีสะเกษทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านชุมชน ด้านการเรียนรู้ ด้านเศรษฐกิจ ระดับคุณค่าแตกต่างกัน โดยจำแนกรายละเอียดในตาราง 2

ตารางที่ 2

ผลการประเมินคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์

คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	เยอ		เขมร		ส่วย		ลาว	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านประวัติศาสตร์	4.38	0.36	4.53	0.36	4.20	0.57	3.73	0.65
2. ด้านสุนทรีศาสตร์	4.44	0.33	4.62	0.34	4.46	0.64	3.93	0.56
3. ด้านสังคม	4.47	0.41	4.63	0.41	4.29	0.59	4.20	0.53
4. ด้านการศึกษา	4.27	0.46	4.69	0.40	4.18	0.69	3.71	0.75
5. ด้านเศรษฐกิจ	4.07	0.66	4.48	0.43	4.27	0.72	3.37	0.99
รวม	4.33		4.59		4.28		3.78	

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์เขมรเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวของตนเองสูงสุดในทุกๆ ด้าน และสูงกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ รองลงมา คือ กลุ่มชาติพันธุ์เยอ ส่วย ลาว ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อมีการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้รู้ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลาว ส่วย เขมร เยอ มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างกัน กลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้ให้คุณค่าสูงสุดในทุกๆ ด้านนั้น เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด และนอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรยังมีสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตนเอง ไม่ว่าจะเป็น ภาษา การแต่งกาย อาหาร พิธีกรรม ประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีแซนโฎนตาที่เป็นประเพณีไหว้บรรพบุรุษ และเป็นที่น่าสนใจที่หลายๆ ภาคส่วนให้ความสนใจ กลุ่มชาติพันธุ์เขมรให้คุณค่าในด้านการศึกษามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.69 ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ผู้รู้ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรว่า ในชุมชนมีกลุ่มชาวบ้านรวมตัวกัน ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในเรื่องของการซ่อมผ้าและการทอผ้า รวมถึงการตั้งวงดนตรีพื้นบ้านกันตรึม และวงเจริ่ง และเปิดโอกาสให้

คนรุ่นใหม่มาเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และสืบสานต่อไป โดยการสนับสนุนและส่งเสริมจากทางโรงเรียนและองค์กรท้องถิ่น และนอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์เยอได้ให้ความสำคัญต่อคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดย่อย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ได้แก่ ความเชื่อและค่านิยม ตลอดจนตำนานพื้นบ้านต่างๆ ของชนเผ่าสืบทอดกันมายาวนาน สามารถที่จะแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างกับชุมชนอื่นๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย 4.36 การแสดงออกถึงความสามัคคีและยึดในประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ มีค่าเฉลี่ย 4.41 ถึงแม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้เป็นอย่างดีทั้งในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน มีค่าเฉลี่ย 4.51 ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์มีเอกลักษณ์เฉพาะ และสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับท้องถิ่นได้ แสดงให้เห็นถึงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษในอดีต มีค่าเฉลี่ย 4.59 นอกจากนี้ชาวเยอยังได้ให้คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์สูง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.46 เนื่องจากการแต่งกาย พิธีกรรม ดนตรี การฟ้อนรำ การละเล่น และภาษามีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน กลุ่มชาติพันธุ์เยอมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่สมัยก่อนอยุธยา มีเทวสถานของขอมจำนวนมาก เช่น ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ สระกำแพงน้อย ปราสาทลุมพุก ปราสาทบ้านตามจาน (บ้านสมอ) ปราสาทเขป ปราสาทโคนด้วล (ช่องตาเฒ่า อำเภอกันทรลักษณ์) สันนิษฐานว่า โบราณสถานเหล่านี้มีอายุประมาณ 1,000 ปีเศษ มีอยู่ตามท้องที่อำเภอต่างๆ ของจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งปัจจุบันนี้โบราณสถานต่างๆ ยังมีร่องรอยให้เห็นและเป็นแหล่งที่มีคุณค่าต่อชาวจังหวัดศรีสะเกษในหลายๆ ด้านที่ผู้วิจัยได้ค้นพบดังนี้ โบราณสถานต่างๆ

ในจังหวัดศรีสะเกษมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพราะในแต่ละแห่งล้วนแล้วแต่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีหลักฐานที่สามารถบอกเรื่องราวและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี โบราณสถานบางแห่งยังบอกที่มาที่ไปของคนในจังหวัดศรีสะเกษที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ นาขวาทิต กตะลีลา ปราชญ์ผู้รอบรู้เรื่องวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาของชาวเขมรเป็นอย่างดี และยังเป็นเชื้อสายลูกหลานของพระยาตะลีลาในสมัยนั้น ชาวเขมรส่วนหนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษอาศัยอยู่ในอำเภอราษีไศล โดยปัจจุบันมีโบราณสถาน เมืองกง โศก และเป็นที่ตั้งวัดเมืองกง ซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งโบราณคดีและกรมศาสนา ขึ้นทะเบียนเป็นเขตวัดร้าง ปัจจุบันเป็นที่ตั้งวัดเมืองกง โบราณสถานเมืองกงโศกสะท้อนให้เห็นในยุคปัจจุบันได้ทราบที่มาและการอพยพการตั้งหลักแหล่งของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรว่า มีประวัติความเป็นมาอย่างไร

2.2 คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์

จากการสนทนากลุ่มของผู้รู้ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ ทั้ง 4 กลุ่มมีทุนทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน และมีความโดดเด่นอยู่หลายด้าน เช่น ด้านภาษาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ มีภาษาพูดเป็นของตนเอง เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ลาวพูดภาษาลาวอีสาน กลุ่มชาติพันธุ์ข่าพูดภาษาข่า กลุ่มชาติพันธุ์เขมรพูดภาษาเขมร กลุ่มชาติพันธุ์เขมรพูดภาษาเขมร และยังได้ค้นพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่ม เช่น เขมรมีภาษาเขียนเป็นของตนเอง (Louangphou Seang, 2016) วัดปราสาทเขมร ท่านได้กล่าวว่าชาวเขมรมีอักษรภาษาเขมรเป็นของตนเอง ที่มีหลักฐาน คือ ใบลาน ซึ่งปัจจุบันได้เก็บไว้ที่วัดปราสาทเขมร โดยมีหลวงปู่เส็งสามารถอ่านอักษรภาษาเขมรได้

ภาพที่ 1: อักษรภาษาเขม ที่วัดปราสาทเขม และสะโน เครื่องดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์เขม

นอกจากนี้ ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีชุดแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองที่มีความสวยงามโดดเด่นและเป็นลักษณะเฉพาะ เช่น คนเผ่าเขมมีลักษณะการแต่งกาย ผู้หญิง นุ่งผ้าถุงไหมมีเชิง พื้นสีเขียว สวมเสื้อไหมสีดำข้อมมะเกลือ ห่มสไบดำ ถ้าเป็นชาวเขมจะห่มสไบแดง หากเป็นโอกาสพิเศษ ผู้ชายจะนุ่งโจงหรือผ้าสีต่างๆ ผู้หญิง จะใส่เสื้อแขนกระบอก คอกลมหรือคอตั้ง เสื้อดำข้อมด้วยมะเกลือ มีตุ้มหูเป็นเครื่องประดับ ส่วนการแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายเขมที่อีสานใต้ นั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันบ่งบอกถึงความเป็นท้องถิ่นเขมหรือसानใต้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าถุง เป็นสิ่งที่แสดงถึงมรดกตกทอดจากรุ่นปู่ย่าตายายมาสู่รุ่นลูกหลานนับแต่สมัยโบราณ กระทั่งกว่าร้อยปีหลังถึงปัจจุบัน โดยผู้ชายสวมเสื้อคอกลมผ่าหน้า และนุ่งโจง ส่วนผู้หญิงนุ่งผ้าถุงลายตั้ง ผ้าถุงที่ใช้จะมีอัตลักษณ์มาแต่โบราณ ส่วนการแต่งกายชาวส่วยจะนิยมนุ่งผ้าทอที่เรียกว่า “ผ้าแก๊ป” ผ้าแก๊ปเป็นผ้ายกดอกเป็นลายสีแดงแล้วนำไปข้อมสีดำด้วยมะเกลือ ชาวส่วยจะนำไปตัดเป็นเสื้อและไม่นิยมนำผ้าแก๊ปมาทำเป็นผ้าถุง ผู้หญิงมักจะใส่เสื้อคู่กับสไบสีขาวหรือครีม ซึ่งเสื้อผ้าแก๊ปสีดำถือเป็นเอกลักษณ์ด้านการแต่งกายของชาวส่วย ชาวส่วยชายจะสวมเสื้อคู่กับโจงสีสันต่างๆ ผ้าขาวม้าคาดเอวหรือคล้องไหล่ ชาวส่วยหญิง สวมเสื้อดำ นุ่งผ้าถุงมีเชิงหรือไม่มี ห่มหมี่หรือผ้าเบี่ยงเป็นผ้าขาวม้าหรือผ้าลายลูกแก้วสีต่างๆ

ภาพที่ 2: การแต่งกายที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ส่วย และชาติพันธุ์ลาว

ภาพที่ 3: การแต่งกายเป็นลักษณะเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและชาติพันธุ์เยอ

2.3 คุณค่าด้านสังคม

โบราณสถานเป็นศูนย์รวมในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ส่วย จะใช้ปราสาทปรangkū ในการจัดประเพณี หว้าบุญเบิกฟ้ามีหัตถกรรมเครื่องสาม ประเพณีขอมาฟ้า ขอมาฝน การจัดงานรำลึก พระยากระติลาของชาวเขอ ในอำเภอราษีไศล ที่วัดเมืองคง การจัดงานประเพณีของชาวเขอบริเวณด้านหน้าประสาทยเขอที่วัดปราสาทเขอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นคุณค่าของโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี เป็นความภาคภูมิใจและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือกันเวลาจัดกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการจัดเตรียมของเช่นไห้ว การทำอาหาร รวมถึงความร่วมมือในการแต่งกายประจำเผ่า ซึ่งสิ่งเหล่านี้

สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละชนเผ่ามีความสามัคคีกันและมีความผูกพันกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ นอกจากการสวมใส่เครื่องแต่งกายจะสะท้อนให้เห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว การแต่งกายยังกระตุ้นให้ชาวบ้านรู้คุณค่าและมีความภูมิใจของเครื่องแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่เริ่มหันมาสนใจในชุดประจำท้องถิ่นของตนเองมากกว่าในอดีต นอกจากนี้ยังค้นพบว่า ผ้าไหมเก๊ที่เป็นผ้าสวมใส่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษยังเป็นสิ่งที่นำมาแห่งความภาคภูมิใจมาสู่ชุมชนและชาวจังหวัดศรีสะเกษ เพราะผู้ผลิตเสื้อไหมเก๊บ้านเมืองหลวง อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการคัดสรรผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับจังหวัด ได้ส่งเสื้อไหมเก๊บ้านเมืองหลวง ของแม่คำไล เรื่องศรี เจ้าคัดสรรและได้รับรางวัลในระดับ 3 ดาว จึงมีการนำมาจดทะเบียนการค้า คำไล เพื่อเป็นเกียรติแก่แม่คำไล เรื่องศรี ผู้ส่งเสื้อไหมเก๊เข้าคัดสรรในระดับจังหวัด โดยมีตราสัญลักษณ์เป็นรูปคำไล คล้องแขน ส่งจำหน่ายทั่วประเทศในปัจจุบัน

ภาพที่ 4: การรวมตัวกันของชุมชนในการประกอบพิธีกรรม และการแต่งกายเพื่อต้อนรับแขกผู้มาเยือน

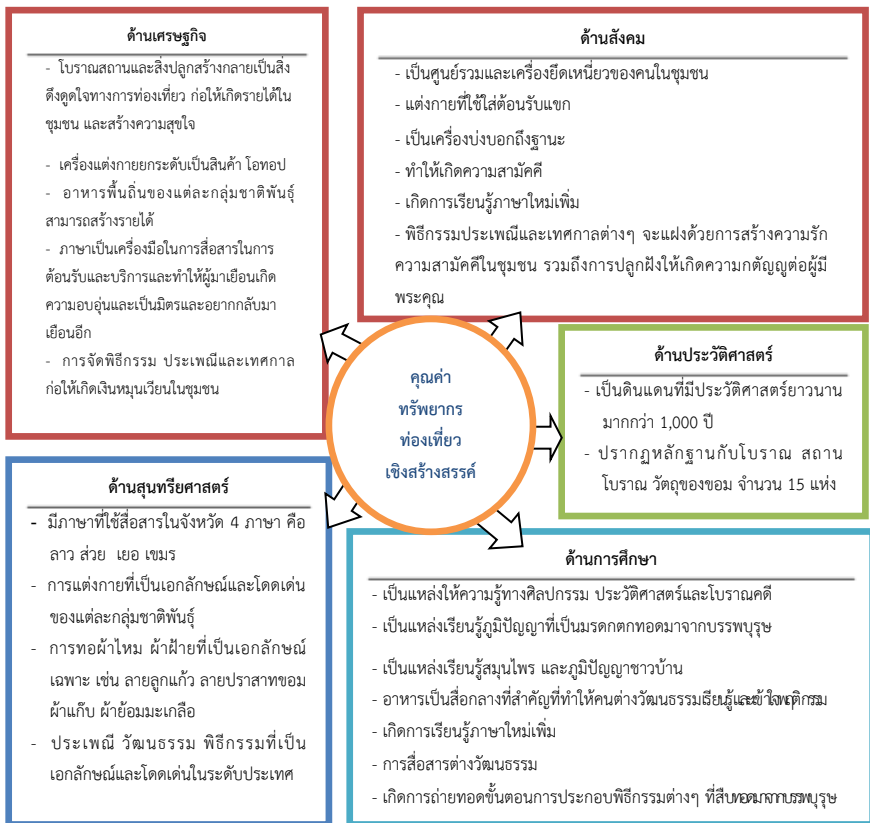
2.4 คุณค่าด้านการศึกษา

วัฒนธรรมของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นแหล่งให้ความรู้ทางศิลปกรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งยังปรากฏร่องรอยและหลักฐานต่างๆ มาจนถึงปัจจุบัน เช่น ปราสาทปรังคู้ ปราสาทบ้านสมอ และนอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาที่

เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น การย้อมผ้าจากผลมะเกลือ และสีธรรมชาติ การอบและถนอมผ้าจากสมุนไพรพื้นบ้าน การแช่ผ้า ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็น อัตลักษณ์และเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังพบว่า ขั้นตอน การประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ยังเป็นองค์ความรู้ให้กับ คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติ ความเชื่อต่างๆ ที่ถือปฏิบัติ สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษได้เป็นอย่างดี เช่น พิธีกรรมรักษาโรคของแต่ละกลุ่ม ชชาติพันธุ์ การจัดงานไหว้บรรพบุรุษ ซึ่งก่อให้เกิดการตระหนักรู้และเกิดการถ่ายทอด และการสืบสานต่อไป

2.5 คุณค่าด้านเศรษฐกิจ

โบราณสถานและสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ในชุมชนกลายเป็นสิ่งดึงดูดใจ ทางการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้ในชุมชน สร้างความสุขใจให้กับชุมชน เช่น การจัดงานสงกรานต์ สีเสียด หน้าปราสาทปรางค์กู่ของชาวส่วย อาหาร การแต่งกายของชุมชนเดิม มีการผลิตไวใช้ในครัวเรือน แต่ปัจจุบันนี้สามารถยกระดับเป็นสินค้าโอท็อป และมีชื่อเสียงระดับประเทศ เช่น ผ้าไหมลายลูกแก้ว ไก่ย่างห้วยทับทัน น้ำพริกต่างๆ สามารถ สร้างรายได้ให้กับชุมชนได้

ภาพที่ 5: สรุปคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ใน จังหวัดศรีสะเกษ

อภิปรายผล

กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ อันประกอบไปด้วย ลาว ส่วย เขมร ขอ ให้คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวสูงสุด ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้าน สุนทรียศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

สำหรับคุณค่าด้านสังคมนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 ให้คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านสังคมสูงที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่บ่งบอกความเป็นชาติพันธุ์ เช่น มีภาษาของตนเองการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และมีโบราณสถาน เช่นกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีปราสาทปรังคู้ ปราสาทบ้านสมอ ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีวัดจำปาที่มีอายุมากกว่า 100 ปี กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีปราสาทเขย ซึ่งโบราณสถานเหล่านี้กลายเป็นศูนย์รวม และเครื่องยึดเหนี่ยวของคนในชุมชน โดยจะใช้โบราณสถานในการจัดงานบุญ พิธีกรรมประเพณีและเทศกาลต่างๆ รวมถึงใช้ในการต้อนรับแขกผู้มาเยือน โดยจะแฝงด้วยการสร้างความรัก ความสามัคคีในชุมชน รวมถึงการปลูกฝังให้เกิดความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lertchanlit (2013) ในหนังสือการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรม ที่กล่าวว่า ทรัพยากรวัฒนธรรมยังมีคุณค่า และถูกนำมาใช้ในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มคนต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติ และสอดคล้อง Ruangkaew (2016) ที่ปรึกษาดำเนินการบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ที่กล่าวว่ากลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสี่มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมาก โดยเฉพาะโบราณสถานที่เกิดขึ้นมาคู่กับชุมชนเวลาชาวบ้านมีปัญหาเช่นเกิดฝนแล้งชาวบ้านก็จะรวมตัวกันมาทำพิธีขอฝนอย่างพร้อมเพรียงกันในโบราณสถานและบางกลุ่มชาติพันธุ์ใช้โบราณสถานทำเป็นตราสัญลักษณ์ประจำอำเภอ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะใช้ปราสาทปรังคู้เป็นสัญลักษณ์ประจำอำเภอปรังคู้

คุณค่าด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า จังหวัดศรีสะเกษมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และทำให้เกิดคุณค่าด้านเศรษฐกิจได้ ทั้งนี้ เพราะผู้ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ Prasongthan (2013) ได้วิจัยทุนทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์โดยมีองค์ประกอบสำคัญด้านการจัดการอยู่ภายใต้หลักการที่ว่า “คนที่ดูแลรักษาทรัพยากร ย่อมสมควรได้รับประโยชน์จากการดูแลนั้น” คือ ให้ชุมชนได้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นและได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการกระทำ

ดังกล่าวด้วย ซึ่งคนในชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในการผลิตสินค้าภูมิปัญญาและผ้าไหมออกมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว และชุมชนยังสามารถทำให้เกิดรายได้ในด้านอื่นๆ เช่น ร้านอาหารและที่พัก ของที่ระลึก อีกทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษคือ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสี่กลุ่มที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทรงคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่และส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้นนอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่ารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษจะได้ผลประโยชน์ที่ไม่เหมือนการท่องเที่ยวอื่นที่ได้คุณค่าทางเศรษฐกิจที่เป็นแบบ use value แต่รูปแบบการท่องเที่ยวนี้จะให้ประโยชน์แบบ nonuse value คือ จะได้คุณค่าที่สะท้อนความต้องการของคนในชุมชน ที่ปรารถนาที่จะอนุรักษ์ให้มรดกทางวัฒนธรรมดำรงอยู่เพื่อตนเอง และลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตซึ่งผลลัพธ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้จะให้คุณค่าทางจิตใจ ทางจิตวิญญาณ ทางสังคมและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมมากกว่าทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ Foord (2008: 95) ได้เสนอว่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ต้องมีสาระสำคัญ คือ การไม่แสวงหาผลกำไรใดๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบให้น่าสนใจ โดยเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นระหว่างผู้มาเยือน และเจ้าบ้าน ในมุมมองของประเทศไทยจึงเน้นไปในเรื่องการให้คุณค่า และความเข้าใจวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมที่กำลังเรียนรู้ และต้องมีผู้สืบสาน ต่อไป

คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ การที่จังหวัดศรีสะเกษมีความหลากหลายในกลุ่มชาติพันธุ์ จึงทำให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมขึ้น อีกทั้งยังมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าจังหวัดศรีสะเกษถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ Special Area Development

Organization for Sustainable Tourism (2015) ที่กำหนดไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์สถานที่โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ และยังสอดคล้องกับบทความเรื่อง Innovation in Sustainable and Responsible Tourism Practices through Creative Tourism in Thailand ของ Wisudthiluck (2013) ที่ได้ให้ข้อสรุปว่า พื้นที่ที่จะพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้จะต้องมีอัตลักษณ์และจิตวิญญาณของพื้นที่ รวมถึงพื้นที่ต้องมีเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ และต้องมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิธีการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ชุมชนอยากให้มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมงานประเพณี และเทศกาลอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ภาครัฐควรร่วมมือกับชุมชนในการจัดงานประเพณีต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ในการจัดงานแต่ละครั้งควรสนับสนุนให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ นำเอาวัฒนธรรมของตนออกมาใช้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็น ภาษา การแต่งกาย พิธีกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงพื้นถิ่น เพราะทรัพยากรเหล่านี้เมื่อถูกใช้บ่อยๆ จะเกิดการอนุรักษ์ และดำรงอยู่ไม่สูญหายไปไหน
2. จากการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ มีทุนทางวัฒนธรรมสูง ชุมชนยินดีที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังขาดความรู้ในการจัดการ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาพัฒนาให้ความรู้กับชุมชน เช่น การค้นหาผู้นำตามธรรมชาติ เพื่อมาช่วยนำ และออกแบบการท่องเที่ยว การอบรมมัคคุเทศก์น้อยและผู้เฒ่าอย่างต่อเนื่องในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

3. ปัจจุบันนี้ภาครัฐมีการสนับสนุนให้ชุมชนผลิตสินค้า OTOP แต่ควรเข้ามาพัฒนาสถานที่จำหน่ายสินค้าให้กับชุมชนให้มีสภาพดี และน่าดึงดูดกว่านี้ โดยเริ่มจากหมู่บ้านที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น บ้านกู่ บ้านกุดนาแก้ว บ้านปราสาทเขย และบ้านหัวนา

4. ภาครัฐควรมีการบริหารการสร้างพันธมิตรและบูรณาการภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้าด้วยกัน

5. ภาคเอกชนควรเข้ามามีบทบาทในการทำการตลาดให้กับชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้ ควรมีการทำแผนพื้นที่ให้องค์ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

References

Bunbamreua, S. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Lao ethnic group.

Focus group. Interview. [in Thai]

Chinpun, A. (2016, June 17). Provincial community development representative.

Focus group. Interview. [in Thai]

Dechaum, P. (2015). Creative tourism development: Conceptual framework for practical analysis in Thailand. *Journal of Silpakorn University*, 33(2), 331 - 336. [in Thai].

Doungsin, S. (2016, June 17). Sadao village headman. Focus group. Interview.

[in Thai]

Katasila, W. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Yeao ethnic group. Focus group interview. [in Thai]

Lertchanlit, T. (2013). *Cultural resource management*. Bangkok: Manuch Wittaya Sirinthon. [in Thai]

McKercher, B. & DuCros, H. (2002). *Cultural tourism: The partnership between tourism and cultural heritage management*. London: Routledge.

- Norradee, T. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Sauy ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Phrakru (Borvorn). (2016, June 17). Philosopher and leader of the Lao ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Pijarn, W. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Yeao ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Pomli, T. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Sauy ethnic group. Focus group interview. [in Thai]
- Pongpaladisai, N. (2016, June 17). Kanthararom District Sheriff. Focus group. Interview. [in Thai]
- Pracharak, A. (2016, June 17). Provincial culture of Srisaket Province. Focus group. Interview. [in Thai]
- Richards, G. & Raymond, C. (2000). Creative tourism. *ATLAS: News*, 23: 16-20.
- Ruangkaew, T. (June 17, 2016). Advisor to Provincial Administration. Focus group. Interview. [in Thai]
- Special Area Development Organization for Sustainable Tourism. (2015). *13 creative tourism activities*. Retrieved on 6 February 2016 from <http://www.triptravelgang.com/travel-thailand/16685/> [in Thai]
- Suangkarat, B. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Lao ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Sujaree, I. (2016, June 17). Deputy Permanent Secretary of Phu Fai District. Focus group. Interview. [in Thai]
- Sujaree, R. (2016, June 17). Philosopher and leader of the Khmer ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]

- Tangkanasakul, S. (2016, June 17). President of the Tourism Business Association of Srisaket Province. Focus group. Interview. [in Thai]
- Thongmon, S. (2016, June 17). Philosopher and Leader of the Khmer ethnic group. Focus group. Interview. [in Thai]
- Throsby, D. (2009). *Tourism, Heritage and Cultural sustainability: Three "Golden rules"*. USA: Ashgate.
- Trongjit, P. (2016, June 17). Public relations for provincial administration organizations. Focus group. Interview. [in Thai]
- Wisudhiluck, Suddan et al. (2013). *Creative tourism*. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). [in Thai]
- Wisudhiluck, S., Sayphun, P., Teaparakul, O. & Sindaycharak, T. (2013). *Creative tourism model*. Bangkok: Thammasat University Press. [in Thai]
- Wongrattana, C. (2014). *Techniques statistics using for research*. Bangkok: Thanbandit. [in Thai]

Author

Mrs. Titapa Bamrunsilp

Ph.D. Student in Tourism Management,

Faculty of Management and Information Sciences, University of Phayao

Lecturers of Tourism Industry Program

Faculty of Management Science, Chandrakasem Rajabhat University

39/1 Ratchadaphisek Rd. ChanKasem, Chatuchak, Bangkok 10900

Tel. 02 942 6800 E-mail: titapa.b@chandra.ac.th

